

Struktura i starenje stanovništva

Podaci iz kolovoza 2020.

Planirano ažuriranje članka: studeni 2021.

U ovom članku analizira se učinak demografskog starenja u **Europskoj uniji (EU)** jer se očekuje da će u narednim desetljećima to pitanje biti iznimno važno. Nепrestano niske **stope nataliteta** i dulji **očekivani životni vijek** mijenjaju oblik **dobne piramide** u **EU-27**. Vjerojatno najvažnija promjena bit će znatan pomak prema mnogo starijoj strukturi stanovništva, što je već vidljivo u nekoliko država članica EU-27.

Kao rezultat toga smanjuje se udio radno sposobnih osoba u EU-27, dok se relativni broj umirovljenika povećava. Udio starijih osoba u ukupnom stanovništvu znatno će se povećati u narednim desetljećima. To će pak dovesti do većeg opterećenja za radno sposobno stanovništvo kako bi se zajamčila sredstva za socijalne izdatke koji su potrebni starijem stanovništvu za niz povezanih usluga.

Udio starijih osoba i dalje se povećava

Ukupni broj stanovnika u EU-27 na dan 1. siječnja 2019. procijenjen je na 446,8 milijuna. Mladi (od 0 do 14 godina) su činili 15,2 % stanovništva u EU-27 (vidjeti tablicu 1.), a radno sposobno stanovništvo (od 15 do 64 godine) činilo je 64,6 % ukupnog stanovništva. Starije osobe (65 ili više godina) činile su 20,3 % stanovništva (za 0,3 postotna boda više nego prethodne godine te za 2,9 postotnih bodova više nego prije 10 godina).

U državama članicama EU-27 najveći udjeli mladih u ukupnom stanovništvu u 2019. zabilježeni su u Irskoj (20,5 %), Francuskoj (18,0 %) i Švedskoj (17,8 %), dok su najmanji udjeli zabilježeni u Italiji (13,2 %), Njemačkoj (13,6 %) te Malti i Portugalu (po 13,7 %). Kad je riječ o udjelu osoba u dobi od 65 ili više godina u ukupnom stanovništvu, najveće udjele imali su Italija (22,8 %), Grčka (22,0 %) te Portugal i Finska (po 21,8 %), dok su najmanje udjele imali Irska (14,1 %) i Luksemburg (14,4 %).

<image zoom="100">

Population age structure by major age groups, 2009 and 2019
(% of the total population)

	0-14 years old		15-64 years old		65 years old or over	
	2009	2019	2009	2019	2009	2019
EU-27 (*)	15.4	15.2	67.0	64.6	17.4	20.3
Belgium (*)	15.9	15.8	66.0	64.2	17.1	19.9
Bulgaria	13.1	14.4	68.9	64.3	18.0	21.3
Czechia	14.2	15.9	71.0	64.6	14.9	19.6
Denmark	18.3	16.5	65.9	63.9	15.9	18.6
Germany (*)	13.6	13.6	66.0	64.9	20.4	21.5
Estonia (*)	14.9	16.4	67.6	63.8	17.4	19.8
Ireland	20.6	20.5	66.5	64.4	10.9	14.1
Greece	14.6	14.3	66.6	63.6	16.8	22.0
Spain	14.8	14.8	68.0	65.8	16.6	19.4
France (*)	13.5	13.0	64.9	61.9	19.5	20.1
Croatia	15.4	14.4	66.7	65.0	17.9	20.6
Italy	14.1	13.2	65.6	64.1	20.3	22.9
Cyprus	17.7	16.1	69.9	67.8	12.5	16.1
Latvia	14.1	15.9	68.2	63.9	17.8	20.3
Lithuania	15.1	15.1	67.8	65.1	17.2	19.8
Luxembourg (*)	18.0	16.1	66.1	63.6	14.9	14.4
Hungary (*)	14.9	14.5	68.8	66.0	16.4	19.3
Malta	15.8	13.7	70.1	67.6	14.2	16.7
Netherlands	17.7	15.8	67.3	64.9	15.9	19.2
Austria	15.1	14.4	67.5	65.7	17.4	18.8
Poland (*)	15.3	15.4	71.1	67.0	13.5	17.7
Portugal	15.4	13.7	66.5	64.4	18.0	21.8
Romania	15.8	15.7	68.1	65.8	16.1	18.5
Slovenia (*)	14.0	15.1	69.7	65.2	15.4	19.8
Slovakia	15.6	15.7	72.1	68.2	12.2	16.0
Finland	19.7	16.9	66.5	62.2	16.7	21.8
Sweden	19.7	17.8	65.6	63.3	17.8	19.9
United Kingdom	17.7	17.9	66.2	63.7	15.1	18.4
Iceland	20.8	19.9	67.5	64.8	11.6	14.2
Liechtenstein	16.4	14.7	70.7	67.3	12.9	17.9
Norway	19.0	17.5	66.3	65.2	14.7	17.2
Switzerland (*)	15.3	15.9	68.1	65.5	16.6	18.5
Montenegro	19.5	16.9	67.4	67.0	12.9	15.2
North Macedonia	18.1	16.4	70.4	66.6	11.5	14.1
Albania	23.3	17.2	66.3	63.7	10.4	14.1
Serbia (*)	15.3	14.3	67.6	65.2	17.1	20.4
Turkey	26.3	23.4	66.9	67.8	6.8	8.8

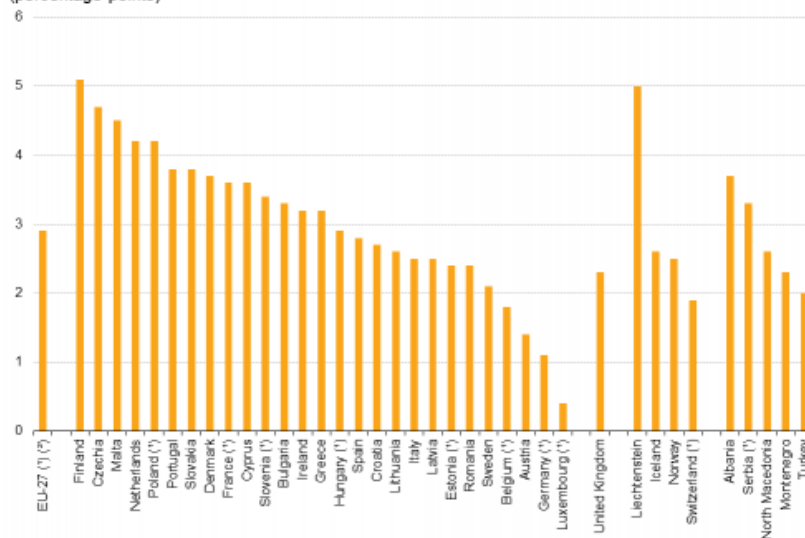
(*) Break in time series in various years between 2009 and 2019.
Source: Eurostat (online data code: demo_pjanind)

eurostat

Tablica 1.: Dobna struktura stanovništva prema glavnim dobnim skupinama, 2009. i 2019. (% ukupnog stanovništva) Izvor: Eurostat (demo_pjanind)

Struktura stanovništva u Ujedinjenoj Kraljevini, zemljama EFTA-e i zemljama kandidatkinjama bila je slična strukturi zabilježenoj u EU-27, a glavne su iznimke bili Island i Turska, gdje je struktura stanovništva bila slična strukturi u Irskoj. U tim dvjema zemljama zabilježen je visok udio najmlađe dobne skupine (19,0 %, odnosno 23,4 %), a osobe u dobi od 65 ili više godina činile su relativno malen udio ukupnog stanovništva (14,2 %, odnosno 8,8 %). I u Albaniji i Sjevernoj Makedoniji udio osoba u dobi od 65 ili više godina bio je relativno malen (po 14,1 %). Ipak, i u tim zemljama vidljiv je trend starenja stanovništva (vidjeti grafikon 1.).

Increase in the share of the population aged 65 years or over
between 2009 and 2019
(percentage points)

(*) Break in time series in various years between 2009 and 2019.

(*) Provisional.

Source: Eurostat (online data code: demo_pjanind)

eurostat

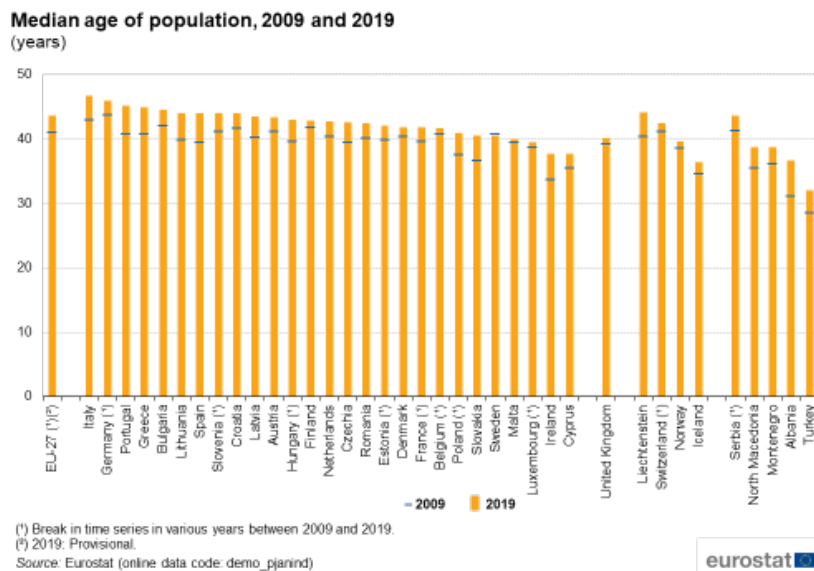
Grafikon 1.: Povećanje udjela stanovništva u dobi od 65 ili više godina od 2009. do 2019. (u postotnim bodovima) Izvor: Eurostat (demo_pjanind)

Medijan dobi najviši je u Italiji

Medijan dobi stanovništva EU-27 raste i 1. siječnja 2019. iznosio je 43,7 godina (vidjeti grafikon 2.). To znači

da je jedna polovina stanovništva EU-27 bila starija od 43,7 godina, dok je druga polovina bila mlađa. U državama članicama EU-27 zabilježen je medijan dobi u rasponu od 37,7 godina u Irskoj i Cipru do 46,7 godina u Italiji, što potvrđuje da Irska ima relativno mladu, a Italija relativno staru strukturu stanovništva. Medijan dobi zabilježen u zemljama EFTA-e i zemljama kandidatkinjama u 2019. bio je niži nego u EU-27, osim u Lihtenštajnu (44,2 godine) i Srbiji (43,7 godina, jednako kao u EU-27).

<image zoom="100">

Grafikon 2.: Medijan dobi stanovništva, 2009. i 2019. (u godinama) Izvor: Eurostat (demo_pjanind)

U razdoblju od 2009. do 2019. medijan dobi u EU-27 porastao je za 2,7 godina (prosječno 0,3 godine godišnje), sa 41,0 godina na 43,7 godina. Porastao je u svim državama članicama EU-27 – u Španjolskoj, Portugalu, Litvi, Grčkoj, Irskoj i Slovačkoj za čak 4,0 godina ili više – osim u Švedskoj, gdje se smanjio (s 40,7 godina u 2009. na 40,5 godina u 2019.). U Albaniji je zabilježeno najveće povećanje medijana dobi u posljednjih 10 godina – porastao je za 5,6 godina – s 31,1 godine u 2009. na 36,7 godina u 2019. (vidjeti grafikon 2.).

Malo više od tri radno sposobne osobe na svaku osobu u dobi od 65 ili više godina

Za proučavanje razine potpore koju radno sposobno stanovništvo osigurava mlađim i/ili starijim osobama mogu se upotrijebiti stope dobne ovisnosti. Te se stope izražavaju kao relativni broj mlađeg i/ili starijeg stanovništva u odnosu na radno sposobno stanovništvo. **Stopa ovisnosti starijih osoba** u EU-27 na dan 1. siječnja 2019. iznosila je 31,4 % (vidjeti tablicu 2.) – to znači da je na svaku osobu u dobi od 65 ili više godina bilo malo više od tri radno sposobne osobe. Stopa ovisnosti starijih osoba u državama članicama EU-27 kretala se od 20,7 % u Luksemburgu i 21,6 % u Irskoj, gdje je bilo gotovo pet radno sposobnih osoba na svaku osobu u dobi od 65 ili više godina, do 35,7 % u Italiji, 35,1 % u Finskoj i 34,6 % u Grčkoj, gdje je stoga bilo manje od tri radno sposobne osobe na svaku osobu u dobi od 65 ili više godina.

<image zoom="100">

Population age structure indicators, 1 January 2019
(%)

	Young-age dependency ratio	OIS-age dependency ratio	Total age dependency ratio	Share of population aged 65 or over
EU-27	23.5	31.4	54.9	5.8
Belgium	26.4	29.5	55.8	5.6
Bulgaria	22.3	33.2	55.5	4.8
Czechia	24.6	30.4	55.0	4.1
Denmark	25.9	30.6	56.4	4.5
Germany	21.0	33.2	54.2	6.5
Estonia	26.7	31.0	56.7	5.6
Ireland	31.4	21.6	53.0	3.3
Greece	22.5	34.6	57.2	7.1
Spain	22.4	29.5	51.9	6.1
France	29.0	32.5	61.5	6.1
Croatia	22.2	31.6	53.8	5.3
Italy	20.6	35.7	56.3	7.2
Cyprus	23.8	23.8	47.6	3.7
Latvia	24.9	31.7	56.6	5.6
Lithuania	23.2	30.4	53.5	5.8
Luxembourg	23.1	20.7	43.8	4.0
Hungary	22.0	29.3	51.3	4.4
Malta	20.2	27.6	47.8	4.2
Netherlands	24.4	29.5	53.9	4.6
Austria	21.6	28.2	49.9	5.0
Poland	22.9	26.4	49.3	4.4
Portugal	21.2	33.9	55.1	6.4
Romania	23.8	28.1	52.0	4.7
Slovenia	23.2	30.5	53.7	5.3
Slovakia	23.1	23.5	46.6	3.3
Finland	26.7	35.1	60.8	5.5
Sweden	28.5	31.9	60.5	5.1
United Kingdom	28.1	28.9	57.1	5.0
Iceland	28.4	21.3	49.7	3.5
Liechtenstein	21.9	26.5	48.4	3.8
Norway	26.9	26.4	53.4	4.2
Switzerland	22.6	27.6	50.3	5.2
Montenegro	26.9	22.7	49.5	3.3
North Macedonia	23.5	20.2	43.7	2.5
Albania	26.1	20.5	46.6	2.7
Serbia	21.9	31.3	53.2	4.6
Turkey	34.5	12.9	47.4	1.8

Note: Provisional data
The age-dependency ratios are given by the number of young and elderly people at an age when both groups are generally economically inactive (i.e. under 15 years of age and aged 65 and over), compared to the number of people of working age (i.e. 15-64 years old).
Source: Eurostat (online data code: demo_pjanind)

eurostat

Tablica 2.: Pokazatelji dobne strukture stanovništva, 1. siječnja 2019. (%) Izvor: Eurostat (demo_pjanind)

Kombiniranjem stopa dobne ovisnosti mladih i starijih osoba dobiva se **ukupna stopa dobne ovisnosti** (izračunana kao stopa ovisnih osoba, mladih i starijih, u odnosu na broj osoba koje se smatraju radno sposobnima, to jest koje imaju od 15 godina do 64 godine). Ona je u 2019. u EU-27 iznosila 54,9 %, što znači da su na svaku ovisnu osobu bile približno dvije radno sposobne osobe. Najniža ukupna stopa dobne ovisnosti među državama članicama EU-27 u 2019. zabilježena je u Luksemburgu (43,8 %), a najviša u Francuskoj (61,5 %).

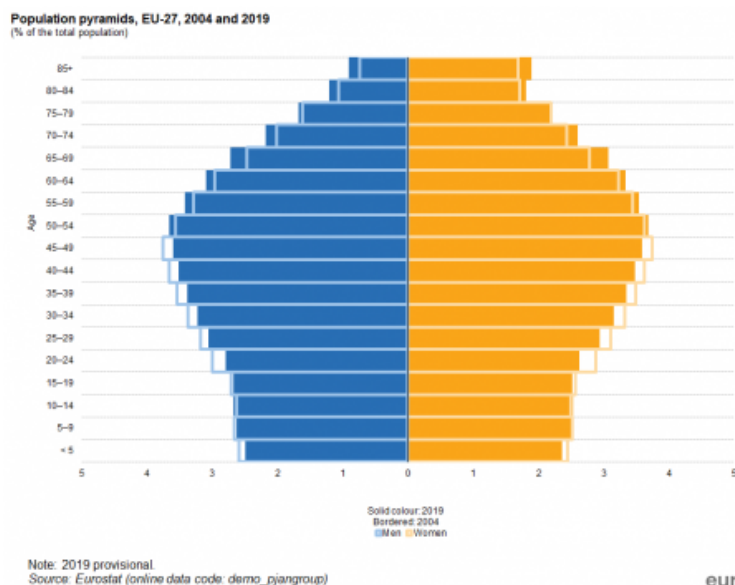
Stopa ovisnosti starijih osoba i ukupna stopa dobne ovisnosti u EU-27 općenito bilježe trend rasta. Stopa ovisnosti starijih osoba u proteklih deset godina povećala se za 5,4 postotna boda – s 26,0 % u 2009. na 31,4 % u 2019. – dok se ukupna stopa dobne ovisnosti u istom razdoblju povećala za 5,9 postotnih bodova – s 49,0 % u 2009. na 54,9 % u 2019.

Prošli i budući trendovi starenja stanovništva u EU-27

Starenje stanovništva dugoročan je trend koji je u Europi započeo prije nekoliko desetljeća. Taj je trend vidljiv u promjenama dobne strukture stanovništva i dovodi do sve većeg udjela starijih osoba te sve manjeg udjela radno sposobnih osoba u ukupnom stanovništvu.

Piramide stanovništva (vidjeti grafikone 3. i 4.) prikazuju raspodjelu stanovništva prema spolu i prema dobnim skupinama u rasponima od pet godina. Svaka traka piramide odgovara udjelu određenog spola i dobne skupine u ukupnom stanovništvu (muškarci i žene zajedno). Piramida stanovništva u EU-27 na dan 1. siječnja 2019. sužena je na dnu i ima oblik romba zbog dobnih skupina iz naraštaja „baby booma”, koje su posljedica visokih stopa plodnosti u nekoliko europskih zemalja nakon Drugog svjetskog rata. Te dobne skupine sad povećavaju broj umirovljenih osoba, što se može vidjeti usporedbom s piramidom stanovništva iz 2004. Proširenje piramide stanovništva nastalo zbog naraštaja „baby booma” pomiče se prema vrhu piramide, zbog čega se dio s radno sposobnim stanovništvom i baza piramide sužavaju, što se može vidjeti u grafikonu 3.

<image zoom="100">

Grafikon 3.: Piramide stanovništva, EU-27, 2004. i 2019. (% ukupnog stanovništva) Izvor: Eurostat (demo_pjangroup)

Udio stanovništva u dobi od 65 ili više godina raste u svim državama članicama EU-27, zemljama EFTA-e i zemljama kandidatkinjama te u Ujedinjenoj Kraljevini. Taj se porast u proteklih deset godina kreće u rasponu od 5,1 postotnog boda u Finskoj, 4,7 postotnih bodova u Češkoj i 4,5 postotnih bodova u Malti do 1,1 postotnog boda u Njemačkoj te 0,4 postotna boda u Luksemburgu. U proteklih deset godina (2009. – 2019.) na razini EU-27 zabilježen je porast za 2,9 postotnih bodova (vidjeti grafikon 1.). S druge strane, udio osoba u dobi do 15 godina u stanovništvu EU-27 smanjio se za 0,2 postotna boda (vidjeti tablicu 1).

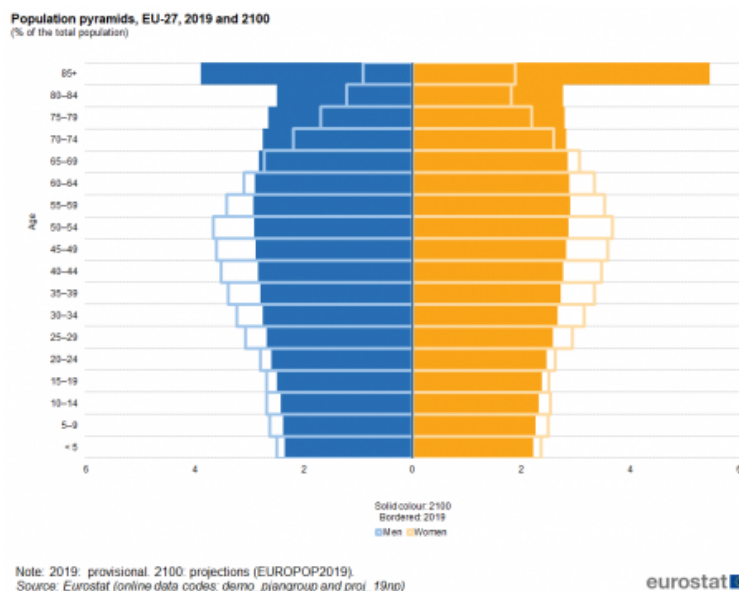
Rast relativnog udjela starijih osoba može se objasniti produljenjem životnog vijeka koje je primjetno već nekoliko desetljeća (vidjeti [statističke podatke o smrtnosti i očekivanom životnom vijeku](#)). Takvo kretanje često se naziva „starenje na vrhu” piramide stanovništva.

S druge strane, neprekidno niske razine [plodnosti](#) tijekom mnogo godina pridonijele su starenju stanovništva jer je manji broj rođenih doveo do smanjenja udjela mladih osoba u ukupnom stanovništvu (vidjeti [statističke podatke o plodnosti](#)). Taj je proces poznat pod nazivom „starenje na dnu” piramide stanovništva te je vidljiv iz sužavanja baze piramide stanovništva u EU-27 do kojeg je došlo od 2004. do 2019.

Kako bi se pokušali sagledati budući trendovi starenja stanovništva, izrađen je [Eurostatov](#) najnoviji skup [projekcija](#) stanovništva, koji obuhvaća razdoblje od 2019. do 2100. Predviđa se da će broj stanovnika u EU-27 oko 2026. dosegnuti vrhunac od 449,3 milijuna, nakon čega će se postupno smanjivati te će 2100. iznositi 416,1 milijun.

Ako se usporede dobne piramide za 2019. i 2100. (vidjeti grafikon 4.), jasno je da se predviđa da će stanovništvo u EU-27 i dalje starjeti. U narednim desetljećima broj starijih osoba znatno će se povećati. Piramida će do 2100. sve više poprimiti oblik kvadrata te će se znatno sužiti u sredini (dob od približno 45 godina – 54 godine).

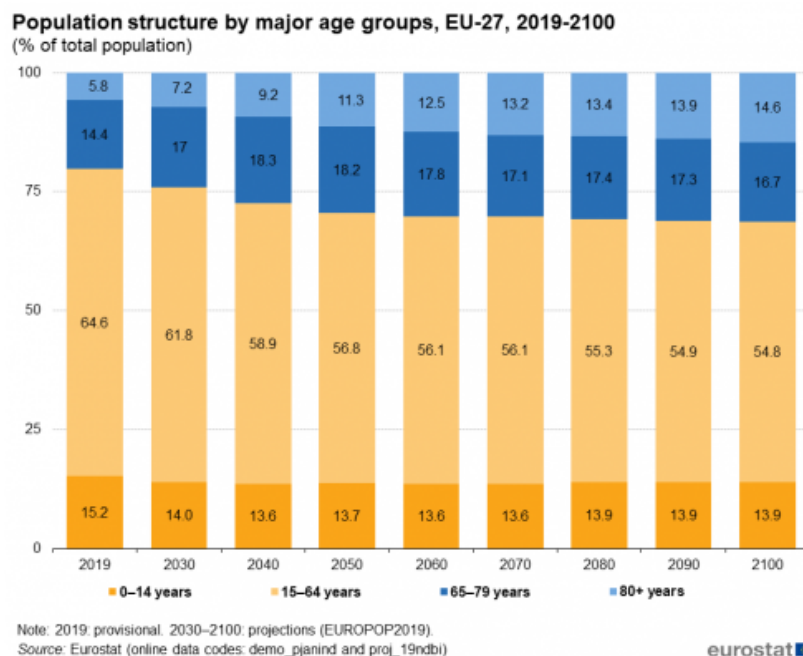
<image zoom="100">

Grafikon 4.: Piramide stanovništva, EU-27, 2019. i 2100. (% ukupnog stanovništva) Izvor: Eurostat (demo_pjangroup) i (proj_18np)

Još jedan aspekt starenja stanovništva jest progresivno starenje samog starijeg stanovništva, s obzirom na to da relativna važnost vrlo starog stanovništva raste brže od bilo kojeg drugog dobnog segmenta stanovništva EU-27. Predviđa se da će se udio osoba u dobi od 80 ili više godina u stanovništvu EU-27 u razdoblju od 2019. do 2100. povećati za dva i pol puta, s 5,8 % na 14,6 % (vidjeti grafikon 5.).

<image zoom="100">

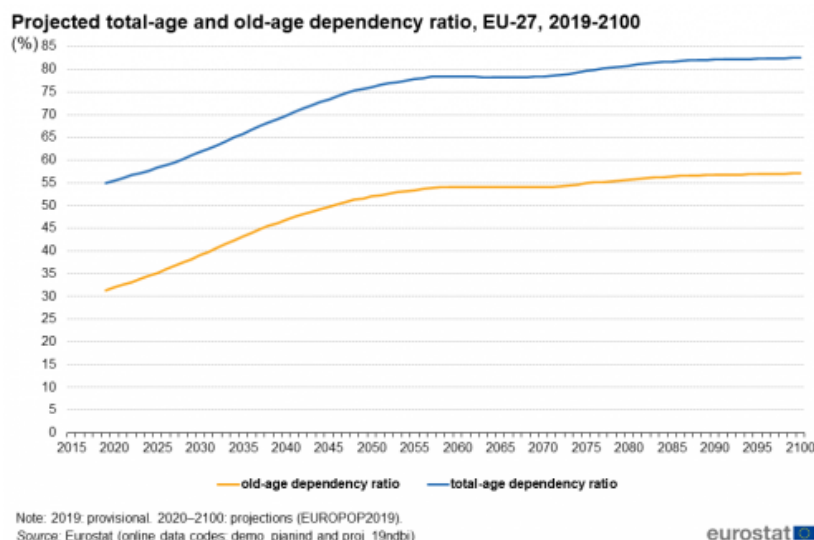

Grafikon 5.: Struktura stanovništva prema glavnim dobnim skupinama, EU-27, 2019. – 2100. (% ukupnog stanovništva) Izvor: Eurostat (demo_pjanind) i (proj_18ndbi)

Očekuje se da će u razdoblju od 2019. do 2100. udio radno sposobnog stanovništva opadati, dok će starije osobe vjerojatno činiti sve veći udio ukupnog stanovništva – osobe u dobi od 65 ili više godina u 2100. činit će 31,3 % stanovništva u EU-27, u odnosu na 20,2 % u 2019. Kao posljedica kretanja stanovništva između dobnih skupina predviđa se da će se stopa ovisnosti starijih osoba u EU-27 gotovo udvostručiti, s 31,4 % u 2019. na 57,1 % u

2100., te da će ukupna stopa dobne ovisnosti porasti s 54,9 % u 2019. na 82,6 % u 2100. (vidjeti grafikon 6.). Očekuje se da će medijan dobi porasti za 5,1 godinu, sa 43,7 godina u 2019. na 48,8 godina u 2100.

<image zoom="100">

Grafikon 6.: Predviđena ukupna stopa dobne ovisnosti i stopa ovisnosti starijih osoba, EU-27, 2019. – 2100. (%) Izvor: Eurostat (demo_pjanind) i (proj_18ndbi)

Izvorni podaci za tablice i grafikone

- [Struktura i starenje stanovništva: tablice i grafikoni](#) (na engleskome)

Izvori podataka

Eurostat od 1. siječnja svake godine prikuplja podatke od država članica EU-a i drugih zemalja koje sudjeluju u postupku prikupljanja demografskih podataka u vezi sa stanovništvom. Preporučena je definicija „stanovništvo s uobičajenim boravištem”, koja predstavlja broj stanovnika određenog područja na dan 1. siječnja predmetne godine (ili, u nekim slučajevima, na dan 31. prosinca prethodne godine). U skladu s međunarodnim preporukama Ujedinjenih naroda, definicija „uobičajenog boravišta” temelji se na referentnom razdoblju od 12 mjeseci, to jest osobe obuhvaćene u prikupljanju podataka trebale su živjeti u mjestu uobičajenog boravišta u neprekinutom razdoblju od najmanje 12 mjeseci prije referentnog datuma ili doći u mjesto uobičajenog boravišta tijekom razdoblja od 12 mjeseci prije referentnog datuma s namjerom da tamo ostanu najmanje godinu dana. Međutim, zemlje Eurostat o podacima o broju stanovnika mogu izvijestiti na temelju podataka iz najnovijeg popisa stanovništva, prilagođenih prema sastavnim dijelovima promjene broja stanovnika do koje je došlo od posljednjeg popisa stanovništva, ili o podacima o broju stanovnika koji se temelje na stanovništvu sa zakonitim boravištem / registriranom stanovništvu.

Popis stanovništva i kućanstava proveden je 2011. u svim državama članicama EU-a, zemljama EFTA-e i zemljama kandidatkinjama za pristupanje EU-u. Uobičajena je praksa da zemlje revidiraju svoje godišnje procjene stanovništva nakon što rezultati popisa stanovništva i kućanstava postanu dostupni. Procjene u pogledu stanovništva na temelju rezultata popisa stanovništva mogu dovesti do prekida u nizu podataka za veličinu i strukturu stanovništva.

Eurostat pruža informacije za širok niz demografskih podataka. Podaci o stanovništvu obuhvaćaju raščlambe na temelju nekoliko čimbenika, kao što su dob, spol, bračni status i stečeno obrazovanje.

Eurostat svake tri godine izrađuje projekcije stanovništva na nacionalnoj razini. Te su projekcije uvjetni scenariji kojima se nastoje pružiti informacije o vjerojatnoj budućoj veličini i dobnoj strukturi stanovništva na temelju pretpostavljenih budućih trendova u pogledu plodnosti, očekivanog životnog vijeka i [migracija](#).

Kontekst

Europska komisija upotrebljava Eurostatove [projekcije stanovništva](#) kako bi analizirala očekivani utjecaj starenja stanovništva na javnu potrošnju. Povećani socijalni rashodi povezani sa starenjem stanovništva, u obliku mirovina, zdravstvene skrbi te institucijske ili privatne (zdravstvene) skrbi, vjerojatno će dovesti do većeg opterećenja za radno sposobno stanovništvo.

Za brojne važne politike, osobito u području socijalne i gospodarske politike, upotrebljavaju se demografski podaci za planiranje aktivnosti te praćenje i ocjenjivanje programa – primjerice, starenje stanovništva i njegovi vjerojatni učinci na održivost javnih financija i pružanje socijalne skrbi, ili gospodarski i socijalni učinak demografskih promjena.

Drugi članci

- [Fertility statistics](#) (na engleskome)
- [Mortality and life expectancy statistics](#) (na engleskome)
- [Population and population change statistics](#) (na engleskome)
- [Population statistics at regional level](#) (na engleskome)

Tablice

- [Population \(t_demo_pop\)](#) (na engleskome)
- [Population projections \(t_proj\)](#) (na engleskome)

Baza podataka

- [Population \(demo_pop\)](#) (na engleskome)
- [Population projections \(proj\)](#), vidjeti (na engleskome):

EURPOP2019 – Projekcije stanovništva na nacionalnoj razini (2019-2100) (proj_19n)

Posebni odjeljak

- [Population \(Demography, Migration and Projections\)](#) (na engleskome)

Publikacije

- [Sve publikacije o stanovništvu \(demografija, migracije i projekcije\)](#) (na engleskome)
- [Sve starija Europa](#) (digitalna publikacija) (na engleskome)

Metodologija

- [Projekcije stanovništva](#) (ESMS datoteka s metapodacima — proj_esms) (na engleskome)
- [Fertilitet](#) (ESMS datoteka s metapodacima — demo_fer_esms) (na engleskome)
- [Mortalitet](#) (ESMS datoteka s metapodacima — demo_mor_esms) (na engleskome)
- [Brakovi i razvodi](#) (ESMS datoteka s metapodacima — demo_nup_esms) (na engleskome)
- [Stanovništvo](#) (ESMS datoteka s metapodacima — demo_pop_esms) (na engleskome)

Vanjske poveznice

- [The 2018 Ageing Report](#) (na engleskome)